

Lluís Llach: «Se'm va donar un poder desmesurat»

El cantant jubilat diu que «els Països Catalans són, per començar, una necessitat econòmica»



Foto: Adrià Costa

1. «Als anys 60 i 70 ens podíem creure que els mitjans de comunicació eren eines d'informació i fins i tot de conscienciació, però de cop i volta es van convertir en meres corretges de transmissió dels grans poders i dels grans *lobbies*. La gent que planteja oposició al sistema econòmic i de valors va perdre els micròfons. Ens han fet creure que no hi havia cap alternativa al capitalisme ferotge que condemna l'ésser humà a l'animositat contra l'ésser humà, qualsevol altra alternativa ha estat esborrada de l'horitzó de possibilitats, i així estem. Aquest terrabastall econòmic d'ara tornarà a deixar les classes mitjanes i baixes en una situació d'indefensió absoluta, serà molt difícil que algú tingui el coratge d'admetre que el capitalisme, com més controlat, millor.»

2. «Vaig decidir plegar de cantar per diversos motius. Durant 40 anys he tingut una comunicació molt especial amb el públic, que és l'únic factor que m'ha permès de subsistir. Per les meves adscripcions ideològiques i culturals, és evident que si el públic no m'hagués protegit, a mi m'haurien esborrat del mapa. No volia que aquesta relació tan especial s'acabés abaratint per l'envelliment de la pròpia relació. Segon motiu: jo he tingut el privilegi de ser bastant sincer amb mi mateix, he fet la feina com la volia fer i quan la volia fer, gràcies precisament al fet que el públic actuava sense obeir les lleis del mercat. Però ja feia 15 anys que tenia por de perdre la capacitat de renovació. Vaig viure un renaixement estètic amb la coneixença del poeta Miquel Martí i Pol. Però el Miquel es mor, jo em faig vell i opto per plegar abans d'acabar repetint-me com un mono. Un tercer motiu de la meua jubilació és que creia que havia viscut d'una manera molt monogràfica i tenia ganes de redescobrir una altra manera de viure.»

3. «A Catalunya en certs moments hi va haver molta desproporció entre el que jo feia artísticament, fins i tot entre el meu compromís, i el significat que li donava la gent. Jo era un noi educat en la

tradició escolàstica que als 16 anys arriba a Barcelona. Per una sèrie de casualitats coincideixo amb grups molt actius, i en poc temps començo a convertir-me en una referència no només de la lluita antifranquista sinó també del catalanisme. Tot això em va tocar viure-ho en un moment de transició en què nosaltres substituïem les mancances del país, i se'm va donar un poder desmesurat. Durant anys vaig estar molt acollonit de l'excés de poder que tenia, fins al punt que em vaig plantejar si havia de continuar cantant o no. Però com que m'agradava molt, m'ho vaig mirar d'una altra manera: si puc fer aquest paper i el puc intentar fer bé, i per coses rares de la història m'ha tocat a mi, doncs endavant. Mort el franquisme, als anys 80 i 90, la gent abandona a una velocitat pasmosa la postura de crítica social i de crítica al poder, jo crec que aquesta postura s'ha de mantenir... i sense adonar-me'n, hi torno. És un vici, vaja. De fet, la part reivindicativa és el que m'ha mantingut tants anys dalt dels escenaris.»

4. «Moltes vegades la responsabilitat de crear opinió m'ha bloquejat. Però també he intentant exercir-la fins al punt que he defensat coses en les quals no crec, però que pensava que eren bones per al debat social. Potser no hi creia del tot, hi tenia un *feeling* molt petit, però les defensava amb passió per provocar el debat. Si no, es donava per fet que tots els intel·lectuals estaven d'acord... Des que m'he retirat, intento intervenir molt poc socialment. Perquè, a més, llavors em retroalimentava: si al final d'un concert et ve una gent a explicar-te la seva lluita, aquella gent t'està posant al dia de les sensibilitats socials d'avantguarda. Quan et retires, et quedes a casa i les teves vies d'informació passen a ser les habituals, és molt més difícil de copsar què està passant.»

5. «Posicionar-te és enfangar-te. Una persona que treballa en el camp de la comunicació i la cultura, que es diu intel·lectual, crec que s'ha d'enfangar.»

6. «Quan tu mateix ets mitjà de comunicació, que et manipulin no t'ha d'ofendre, forma part de la feina. Gent d'idearis molt diferents poden sentir una cançó com a utensili personal o col·lectiu, i això és meravellós que passi. Però hi ha uns límits. Has de saber posar les barreres necessàries perquè et pugui manipular només un cert ventall de gent.»

7. «Pertànyer a minories educa molt, si tens la sort de sobreviure. I quan dic *sobreviure* em refereixo a realitzar-te mínimament. Formar part de minories culturals, polítiques i sexuals m'ha fet posar en qüestió moltes coses. Haver nascut en aquest país m'ha fet entendre que la formació dels estats tal com els coneixem s'ha fet a base d'anihilar identitats i col·lectius sencers. Cap estat, ni l'espanyol ni el francès ni l'anglès, no pot dir que s'hagi construït sobre fonaments realment democràtics. En la configuració dels estats i dels poders actuals, els assassinats i els genocidis han estat el pa de cada dia.»

8. «Amb tots els sacrificis que molta gent ha fet perquè els catalans existim com a identitat, m'averkonyiria moltíssim que poguéssim arribar a pensar que el model d'existència passa per practicar sobre els altres massacres col·lectives i individuals. Per això em sembla tan esgarrifós el cas de Palestina. No dic que no hi hagi moltes raons d'un bàndol i de l'altre. Però el que més m'horroritza és que un poble com el jueu, que ha patit en la pròpia pell tantes catàstrofes humanes, acabi practicant aquestes catàstrofes en nom de la seva existència. Jo fins i tot posaria en dubte si així val la pena existir.»

9. «Durant els primers anys de la meua vida artística, vaig militar a favor de l'homosexualitat a través de la sexualitat. Després, a partir dels anys 80, van començar a haver-hi sortides d'armari de famosos que a mi més aviat em causaven indignació, perquè no crec que servissin de gaire i les feia gent que no m'agradava ideològicament. He estat sempre en primera línia de militància pel que fa a la solidaritat amb tots els moviments d'alliberament homosexual. I tampoc he amagat mai el fet, si m'ho han preguntat bé. Però m'emprenyen les actituds de gueto. Entenc molt més l'alliberament homosexual a través de la llibertat sexual, que inclou coses de les quals no parla ningú com la llibertat sexual dels vells: cometem amb els vells unes injustícies molt més grans que amb els homosexuals.»

10. «La música moderna ha estat una de les màquines d'alienació més poderoses per penetrar en els valors dels adolescents i preparar-los per ser allò que el sistema vol que siguin. Quan ets conscient d'això i veus les polítiques de les cases de discos, t'adones que formes part d'un món que té una força de penetració inigualable. Ara, amb els videojocs, és potser la primera vegada que la música moderna està perdent aquest paper. Però fins ara els músics teníem gairebé l'exclusiva de l'anihilació del pensament infantil i adolescent.»

11. «Crec fermament en els Països Catalans com un projecte de futur. L'economia farà la feina que no hem sabut fer ni políticament ni culturalment. Els Països Catalans són, per començar, una necessitat econòmica. Certa burgesia valenciana ja se'n comença a adonar. Després hi ha realitats culturals i històriques evidents. Quan dic Països Catalans no vull dir una comunitat única, sinó una mena de confederació de països.»

12. «Sóc de procedència anarquista i això de l'estat em costa molt de pair. Jo a l'estat no li dono un paper solucionador de problemes, el veig com un problema en ell mateix. Però, després de seixanta anys d'observació de la nostra convivència amb Espanya, jo diria que la independència de Catalunya és l'única solució.»

13. «Tenir massa diners per ser d'esquerres és una gran incoherència que porto amb normalitat. Vaig tenir la sort que tot em va arribar molt jove, quan la meua capacitat de lluita i d'inconformisme era tan gran que no em deixava comprar per res. El sistema et va intentant comprar en fases consecutives: quan ets adolescent i t'inculquen determinats valors, quan et poses a treballar, quan et cases, quan tens fills, quan pateixes la depressió dels quaranta, quan et fas vell i t'adones que no has pogut canviar quasi res... Si superes totes aquestes fases sense que aconseguixin comprar-te, et converteixes en incomprable.»

14. «En una situació tan privilegiada com la meua, no perdre el món de vista de vegades és difícil. Em diuen que actuo amb falsa modèstia. Doncs sí, fins i tot si és falsa, jo m'he d'obligar cada vegada a negar que sóc un gran cantant o un gran què-sé-jo. Durant quaranta anys he hagut d'esforçar-me cada dia per no creure-m'ho mai, i per no creure-m'ho sincerament, malgrat el reconeixement del públic. No nego que he estat capaç de fer alguna melodia o de sintetitzar en una lletra uns sentiments, però d'aquí a ser allò que la gent et fa percebre de tu mateix quan et declaren la seva admiració... Cada vegada que enceníem els llums en un teatre, veia que el públic em mirava amb uns ulls... Acabat el recital, valia la pena entrar al cotxe i tornar sol cap a caseta, adormit, amb gana, sentint-me sol, sense cap maneta per agafar. Era un exercici imprescindible per no creure'm un déu.»

Declaracions extretes de l'entrevista feta per Eva Piquer i publicada en el llibre [Catorze de cara al 2014](#).